

Vår samlade bedömning är att kommunstyrelsens ägarstyrning och uppsikt över de helägda och delägda bolagens verksamheter är lagenlig och har goda förutsättningar att bli ändamålsenlig utifrån den nya styrmodell som gäller för innevarande verksamhetsår (2020). Det är dock för tidigt att kunna bedöma ändamålsenligheten då ännu ingen uppföljning gjorts.

Vi har i granskningen givit förslag på åtgärder som förtydligar vad kommunstyrelsens uppsiktsplikt i praktiken innebär.

# Revisionsrapport

## Uppsiktsplikt och ägarstyrning

Roger Burström, KomRedo AB

2020-11-27

---

## Innehåll

Sammanfattning .....	3
1 Uppdrag .....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Avgränsning .....	5
1.3 Granskningens syfte .....	5
1.4 Revisionskriterier .....	6
1.5 Ansvarig styrelse.....	6
1.6 Metod .....	6
2 Ägarstyrning och uppsiktsplikt .....	7
2.1 Ansvar enligt kommunallagen .....	7
2.2 Principer för styrning av kommun- och regionägda bolag .....	8
2.3 Ny styrmodell .....	8
3 Kommunens organisation och budgetprocess .....	9
3.1 Iakttagelser .....	9
3.2 Bedömning.....	10
4 Kommunstyrelsens uppsiktsplikt.....	10
4.1 Iakttagelser .....	10
4.2 Bedömning.....	12
5. Stadshus styrning och uppföljning av bolagen .....	13
5.1 Iakttagelser .....	13
5.2 Bedömning.....	14
6 Helägda dotterbolag.....	14
6.1 Iakttagelser .....	14
6.2 Bedömning.....	15
7 Delägda bolag .....	15
7.1 Iakttagelser .....	15
7.2 Bedömning.....	17
8. Övriga revisionsfrågor .....	17
8.1 Ägardirektivens och bolagsordningarnas laglighet .....	17

8.2	Företagspolicy.....	17
8.3	Principiella frågor .....	17
8.4	Utvärdering av ändamålsenlighet .....	18
8.5	Styrningen av bolagen i Eksjö kommun i förhållande till jämförbara kommuner.....	18
8.6	Val av styrelserepresentanter .....	18
9	Sammanfattande bedömning och rekommendationer .....	18
9.1	Revisionell bedömning och svar på den övergripande revisionsfrågan.....	18
9.2	Rekommendationer.....	19

## Sammanfattning

Den sammanfattande bedömningen och svaret på den övergripande revisionsfrågan är att kommunstyrelsens ägarstyrning och uppsikt över de helägda och delägda bolagens verksamheter är lagenlig och har goda förutsättningar att bli ändamålsenlig utifrån den nya styrmodell som gäller för innevarande verksamhetsår (2020). Det är dock för tidigt att kunna bedöma ändamålsenligheten då ännu ingen uppföljning gjorts.

Då huvuddelen av den kommunala kärnverksamheten ligger under kommunstyrelsen kvarstår uppsiktsplikten över nämnderna. Med den begränsade verksamhet som nämnderna har ansvar för och den otydlighet som vi menar finns i den kommunala organisationen blir även kommunstyrelsen uppsikt över verksamheten otydlig och till större delen en självgranskning. Vi anser att det är viktigt att den parlamentariska beredningen som nu är tillsatt ser över kommunens organisation i syfte att föreslå en tydligare och mer renodlad organisationsmodell.

Vi har i granskningen fokuserat på bolagsverksamheten och givit förslag på åtgärder som förtydligar vad kommunstyrelsens uppsiktsplikt i praktiken innebär och också en tydligare presentation av även de delägda bolagen i kommunkoncernens årsredovisningar.

Idag grundas kommunstyrelsens uppsikt över bolagen på ett flertal informationskällor. Vår bedömning är att dessa informationskällor ger kommunstyrelsens ledamöter förutsättningar för en god insikt i bolagens verksamhet och för vissa ledamöter där personunioner finns en mycket god insikt. För närvarande har kommunstyrelsen en stående punkt på sammanträdesdagordningen där samtliga protokoll kan diskuteras. Vi föreslår kommunstyrelsen överväga en egen stående punkt på sammanträdesdagordningen för hel- och delägda bolag.

Granskningen visar också att kommunstyrelsens uppsiktsplikt och prövning av om bolagens verksamhet varit förenlig med verksamhetens ändamål uppfattas otydlig av bolagen. Vi har därför föreslagit att kommunstyrelsen årligen tillställer respektive bolag en skrivelse där ändamålsparagrafen i ägardirektiven punktats upp och där bolagen lämnar en skriftlig redogörelse på respektive punkt. En sådan skrivelse skulle även kunna aktualisera eventuella behov av ändringar och förtydliganden i ändamålsparagrafen liksom kopplingen till den nya styrmodellen.

Enligt vår bedömning skulle informationsvärdet i årsredovisningen öka väsentligt om samtliga företag, där kommunen har ett betydande ägande, redovisas i kommunens och bolagens årsredovisningar. Informationsvärdet skulle också öka om redovisningen av respektive bolag även omfattade kommunstyrelsens årliga beslut om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår, varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna eller utifrån syftet med ägandet utifrån avtal.

Ingen av de delägda bolagen har idag ägardirektiv. Kommunen bör aktualisera frågan om gemensamma ägardirektiv med övriga delägare. Från Eksjö fordonsutbildning AB finns ett önskemål att kommunen ser över och förtydligar syftet med sitt deläggande i Eksjö fordonsutbildning AB då det nuvarande syftet inte ändrats sedan bolaget bildades på 90-talet. Detta måste göras i samråd med övriga delägare.

## Rekommendationer

- Vi rekommenderar att den parlamentariska beredningen som nu är tillsatt ser över kommunens organisation i syfte att föreslå en tydligare och mer renodlad organisationsmodell.
- Vi rekommenderar att kommunstyrelsen överväger en stående punkt på sammanträdesdagordningen för hel- och delägda bolag.
- Vi rekommenderar att kommunstyrelsen årligen tillställer respektive bolag en skrivelse där ändamålsparagrafen i ägardirektiven punktats upp och där bolagen lämnar en skriftlig redogörelse på respektive punkt.
- Vi rekommenderar att samtliga företag, där kommunen har ett betydande ägande, redovisas i kommunens och bolagens årsredovisningar.
- Vi rekommenderar att ägardirektivens koppling till den nya styrmodellen tydliggörs.
- Vi rekommenderar att kommunstyrelsen i sin årsredovisning redovisar sitt årliga beslut om den verksamhet som respektive bolag har bedrivit under föregående kalenderår, varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna eller utifrån syftet med ägandet utifrån avtal.
- Vi rekommenderar att kommunstyrelsen för de delägda bolagen aktualiserar frågan om gemensamma ägardirektiv/aktieägaravtal med övriga delägare.
- Vi rekommenderar också att kommunstyrelsen löpande gör avstämningar av att de av kommunen utsedda representanter i bolagen överensstämmer med bolagsverkets uppgifter.
- Vi rekommenderar att kommunstyrelsen tar del av SKR:s uppdaterade principer för ägarstyrning och vidtar de åtgärder som rekommenderas och är tillämpliga.

## 1 Uppdrag

KomRedo har fått i uppdrag av revisorerna i Eksjö kommun att genomföra en granskning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt och ägarstyrning. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020. Resultatet av vår granskning kan utgöra en del av ett underlag för kommunrevisorernas prövning om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt sätt. Syfte och mål beskrivs närmare i avsnitt 1.2.

### 1.1 Bakgrund

I kommunstyrelsens uppgift ingår att aktivt följa frågor som är av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt att främja samverkan mellan de olika delarna av kommunkoncernen. Under flera år har revisionen ställt frågor om hur kommunstyrelsens styr nämnder och bolag samt på vilket sätt kommunstyrelsen genomför sin uppsiktsplikt gentemot sektorer, nämnder och bolag.

De delägda företagen har i flera år framfört att det finns en otydlighet i styrningen och syftet till varför man är delägare.

### 1.2 Avgränsning

Granskningen omfattar inte gemensam överförmyndarnämnd, kommunalförbund med direktion samt stiftelser och ekonomiska föreningar.

### 1.3 Granskningens syfte

Granskningens övergripande syfte är att bedöma om kommunstyrelsens ägarstyrning och uppsikt över de helägda och delägda bolagens verksamheter är lag- och ändamålsenlig.

Ytterligare revisionsfrågor som ligger till grund för bedömningen:

- Är bolagsordningar och reglementen utformade i enlighet med gällande lagstiftning?
- Finns aktuella och ändamålsenliga ägardirektiv och hur följs dessa upp?
- Säkerställer ägardirektiven formerna för ägarnas löpande uppsikt över bolagen?
- Finns strategier för att tillsättandet av bolagsstyrelser skapar effektiv styrning av bolagen?
- På vilket sätt utvärderar kommunstyrelsen ändamålsenligheten i kommunkoncernens bolagsstruktur, på en övergripande nivå?
- På vilket sätt utvärderar kommunstyrelsen ändamålsenligheten med ägandet av de hel- och delägda bolagen?
- På vilket sätt utvärderar kommunstyrelsen sin ägarstyrning av bolagen samt moderbolagets styrning av sina dotterbolag?
- Finns det tydliga anvisningar för bolagen vilken information som ska översändas till ägarna samt till vilken del av organisationen som informationen ska översändas?
- Inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt, hur säkerställs och hur följs lagligheten upp i de verksamheter som bedrivs i kommunkoncernen. Med laglighet avses berörda lagstiftningar inom kommunkoncernens olika verksamhetsområden.
- Vilka styrdokument finns som bolagen är förpliktigade att följa? Hur följer bolagen dessa och vilken uppföljning gör kommunstyrelsen av efterlevnaden?

- Har kommunstyrelsen definierat vad uppsikten innebär och hur den ska genomföras? T.ex. skriftliga kallelser, mötesagenda, protokoll, finns det någon plan för arbetet?
- På vilket sätt kommunicerar kommunstyrelsen med bolagen och finns en plan för arbetet?
- Hur hanteras principiella frågor (kommunfullmäktiges ställningstagande) och hur regleras denna hantering?
- På vilket sätt involveras bolagen i kommunens övriga styrningsarbete (mål, intern kontroll och budget)?
- Prövar kommunstyrelsen i årliga beslut om den verksamhet som respektive bolag har bedrivit under föregående kalenderår, varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna?
- Säkerställer Kommunstyrelsen genom sin uppsikt att ägarstyrningen av bolagen följer kommunens målstyrningssystem, lagstiftning och SKR:s rekommendationer?
- Hur skiljer uppsiktsplikten sig åt mellan Eksjö Stadshus ABs styrning och de delägda bolagen som styrs direkt av kommunstyrelsen?
- Har ägardirektiven uppföljningsbara mål?
- Hur förhåller sig bolagen till ägardirektiven?
- Hur sker Kommunstyrelsens beredning och rapportering av bolagsfrågor till Kommunfullmäktige?
- Hur är styrningen av bolagen i Eksjö kommun i förhållande till jämförbara kommuner.
- Finns det administrativa rutiner för expediering och återrapportering av fullmäktiges beslut som är ändamålsenliga och tillförlitliga och används bevakningstider för olika ärendetyper?

## 1.4 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna/verksamheten uppfyller

- Kommunallagen
- Interna regelverk, policys och ägardirektiv
- Bolagsordningar

## 1.5 Ansvarig styrelse

Granskningen avser kommunstyrelsen.

## 1.6 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Genomgång och analys av dokument som berör Eksjö kommuns organisation, direkt eller indirekt ägda bolag såsom bolagsordningar, ägardirektiv, årsredovisningar, avtal, protokoll mm samt reglementen, policys och riktlinjer, och styrdokument.
- Intervjuer med VD för moderbolag och dotterbolag samt de delägda bolagens VD. Därutöver har intervjuer gjorts med kommunstyrelsens ordförande och andre vice ordförande och kommundirektör.

## 2 Ägarstyrning och uppsiktsplikt

### 2.1 Ansvar enligt kommunallagen

Det externa regelverk som är tillämpligt på denna granskning är kommunallagen, 3 och 6 kap. Där regleras styrning av och insyn över nämnder, bolag, stiftelser, kommunalförbund m m samt kommunstyrelsens uppgifter, i form av den s k uppsiktsplikten. Innebörden av själva uppsikten är inte närmare utvecklad i kommunallagen.

#### **Kommunala bolag (3 kap KL)**

**16 a §** Med ett helägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier. Med ett delägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag eller handelsbolag där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan.

**17 §** Om en kommun eller ett landsting med stöd av 16 § lämnar över vården av en kommunal angelägenhet till ett helägt kommunalt bolag, ska fullmäktige:

1. Fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten
2. Se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen
3. Utse samtliga styrelseledamöter
4. Se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas
5. Utse minst en lekmannarevisor
6. Se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare

**18 §** Innan vården av en kommunal angelägenhet lämnas över till ett delägt kommunalt bolag, ska fullmäktige se till att bolaget blir bundet av de villkor som avses i 17 § i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt. I delägda kommunala bolag som inte omfattas av 2 kap 3 § offentlighets- och sekretesslagen ska fullmäktige verka för att allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.

**18 a §** Till lekmannarevisor i hel- eller delägda kommunala bolag ska fullmäktige utse någon av de revisorer som enligt 9 kap 1 § valts för granskning av styrelsen och övriga nämnders verksamhet.

#### **Kommunstyrelsens uppgifter (6 kap KL)**

Kommunstyrelsens särskilda ansvar, som omfattas av denna granskning, regleras i kommunallagen 6 kap 1-6 §§. Uppsiktsplikten berörs huvudsakligen i 1-3 §§. Styrelsen har också ansvaret för att bereda ärenden till fullmäktige, ha hand om den ekonomiska förvaltningen, verkställa fullmäktiges beslut. Dessa delar är dock reglerade på andra ställen i kommunallagen.

**1 §** Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana företag som avses i 3 kap 17 och 18 §§ och sådana kommunalförbund



som kommunen eller landstinget är medlem i.

**1 a §** Styrelsen ska i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 3 kap 17 och 18 §§ pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

**1 b §** Styrelsen ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 3 kap 17 och 18 §§ är uppfyllda i fråga om sådana aktiebolag som avses i dessa bestämmelser.

**2 §** Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens eller landstingets utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen ska också hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som behövs.

**3 §** Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen eller landstinget begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen skall kunna fullgöra sina uppgifter.

§ 1 a och § 1 b har tillförts lagstiftningen fr o m 2013, som ett förtydligande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt över bolagen. Innebörden av dessa tillägg är att styrelsen årligen ska pröva om bolagen levt upp till det kommunala ändamålet och drivits inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om så inte är fallet, ska förslag om åtgärder lämnas till fullmäktige.

## 2.2 Principer för styrning av kommun- och regionägda bolag

SKR har under november 2020 utkommit med uppdaterad version av "Principer för styrning av kommun- och regionägda bolag". Skriften är avsedd som ett stöd för kommunens eller regionens arbete med bolagsstyrning.

I skriften betonas bl a att en väl fungerande ägarstyrning måste byggas upp utifrån tre fundament:

- Ägaridé (vad som är kommunens eller regionens övergripande syfte med bolagssektorn och hur de ska organiseras och styras).
- Företags- eller bolagspolicy.
- Planerings- och uppföljningssystem.

Skriften behandlar kommunen som ägare, ägar- och bolagsorganisationen, bolagsstyrningsprinciper och styrelseutvärdering.

Vi rekommenderar att kommunstyrelsen tar del av SKR:s uppdaterade principer för ägarstyrning och vidtar de åtgärder som rekommenderas och är tillämpliga.

## 2.3 Ny styrmodell

Kommunfullmäktige i Eksjö kommun har antagit en ny policy för styrning och ledning (antagen av kommunfullmäktige 2018-12-11) där kommunens vision och kommunprogram utgör grunden. Syftet med policyn för Eksjö kommuns styrning och ledning är att säkerställa att kommunkoncernen uppfyller de politiska målen och grunduppgifterna, oavsett om verksamheten drivs i förvaltningsform eller i bolagsform. Policyn beskriver styrmodellen på övergripande nivå. Årshjulet beskriver den årliga planerings- och analysprocessen

utifrån kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens perspektiv. Förvaltningen och bolagen behöver synkronisera sina respektive årshjul för att helheten i kommunkoncernen ska fungera.

Kommunprogrammet (godkänt av kommunfullmäktige 2019-10-24, § 397 ) är Eksjö kommuns övergripande måldokument som beskriver den politiska viljeinriktningen för hur kommunen ska utvecklas. Utifrån kommunprogrammet ska styrning/ledning och planering av verksamheterna ske på både kort och lång sikt. Programmet ska också ha en viktig roll i det årliga budgetarbetet, samt i uppföljningen av kommunens resultat. Kommunprogrammet ska gälla för hela kommunkoncernen, inklusive de kommunala bolagen.

I programmet har kommunens vision och dess tre fokusområden (den hållbara, nära och aktiva kommunen) brutits ned till fyra effektmål som anger vad som ska uppnås under mandatperioden:

- Eksjö kommuns invånare upplever att de mår bra och känner sig nöjda med sin livssituation.
- Eksjö kommun upplevs vara en attraktiv kommun att besöka, leva och verka i.
- Eksjö kommuns invånare upplever att det finns möjlighet att vara delaktiga och påverka kommunens utveckling.
- Eksjö kommun ska ha en robust och hållbar infrastruktur samt ett varierat utbud av boendeformer i olika delar av kommunen.

Effektmålen ska sedan brytas ned i sektorernas och bolagens verksamhets- och affärsplaner där respektive verksamhet ska ange vad de kan bidra med för resultat för att effektmålen i kommunprogrammet ska uppnås.

Uppföljning av effektmålen ska, enligt kommunprogrammet, göras årligen av kommunstyrelsen, som en samlad bedömning och baseras bland annat på uppföljning av indikatorer, analyser av måluppfyllelse, uppföljning av styrdokument, omvärldsbevakning och effekter av olika insatser. Den första uppföljningen kommer att göras i samband med bokslut och årsredovisning för verksamhetsåret 2020.

## 3 Kommunens organisation och budgetprocess

### 3.1 Iakttagelser

Den kommunala verksamheten bedrivs i en sektorsorganisation med fyra sektorer. Huvuddelen av den kommunala verksamheten ligger under kommunstyrelsen. Till sin hjälp har kommunstyrelsen inrättat beredningar med förtroendevalda politiker. De fyra nämnderna har en begränsad verksamhet och fungerar i princip som myndighetsnämnder. De förtroendevalda i nämnderna är även förtroendevalda i respektive beredning som ligger under kommunstyrelsen.

Den budget som fullmäktige fördelar riktas i budgetdokumentet till sektorerna. Den politiska beredningen av budgeten sker i budgetberedningen som består av ledningsutskott och nämndernas presidier. Efter beredningen förs ärendet vidare till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Budgeten uppges tillställas de fyra nämnderna och kommunstyrelsens beredningar som ett informationsärende.

Sektorerna uppges ha ett budgetansvar och gör budgetuppföljningar som går upp i respektive beredning för yttrande, men inte till nämnderna. Nämnderna är heller inte med och äskar någon budget för sin verksamhet.

I budgetdokumentet särskiljs inte de medel som avser nämndernas verksamhet. Detta uppges ske i den internbudget som tas fram av kommunstyrelsen.

## 3.2 Bedömning

Kommunens sätt att organisera sig är sannolikt mycket ovanlig även om den är möjlig utifrån kommunallagen. Sannolikt har lagstiftaren inte förutsatt denna typ av organisation. En organisation bör vara tydlig och klar för alla inblandade parter och inte minst invånarna. Den nuvarande organisationen med nämnder och beredningar och en budget som tilldelas sektorer är en hybrid som inte ger önskad tydlighet enligt vår bedömning.

I den nya kommunallagen har införts att kommunstyrelsen inte får ges inflytande över nämndernas myndighetsutövning eller tillämpning av lag eller nämndernas beslut i ärenden som rör enskilda. Regeringen betonar i propositionen till lagen att det är centralt att nämndernas grundlagsskyddade självständighet inte får inskränkas.

Enligt vår bedömning kan man ifrågasätta om nämnderna i Eksjö har en tillräcklig självständighet då man i praktiken inte tilldelas en egen budget. Vi vill betona att hela nämnden måste vara delaktig i sin budget från beredning till uppföljning och att verksamhet och ekonomi hör ihop för att kunna ta ansvar. Vi ifrågasätter också möjligheten till revisionens och fullmäktiges ansvarsprövning av nämnderna i den nuvarande organisationen.

Vi anser att det är viktigt att den parlamentariska beredningen som nu är tillsatt ser över kommunens organisation i syfte att föreslå en tydligare och mer renodlad organisationsmodell.

## 4 Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

I kommunallagens 6:e kapitel (se avsnitt 2 ovan) anges kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder och bolag. Kommunallagen anger inte hur uppsiktsplikten ska utformas utan det är upp till kommunstyrelsen och fullmäktige att finna former för detta. § 1 a och § 1 b har tillförts lagstiftningen från 2013, som ett förtydligande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt över bolagen. Innebörden av dessa tillägg är att styrelsen årligen ska pröva om bolagen levt upp till det kommunala ändamålet och drivits inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om så inte är fallet, ska förslag om åtgärder lämnas till fullmäktige.

### 4.1 Iakttagelser

Det finns inget styrdokument i Eksjö kommun som anger formerna för kommunstyrelsens uppsiktsplikt. I kommunstyrelsens reglemente anges övergripande kommunstyrelsens ansvar för att verksamheten bedrivs i enlighet med av fullmäktige fastställda mål och riktlinjer. Det finns dock en "policy för styrning och ledning av Eksjö kommun direkt eller indirekt ägda bolag", antagen av kommunfullmäktige 2014-03-27. I policyn fastställs rollerna för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, moderbolag, dotterbolag och revision. Policyn innehåller även övergripande strategier för ägardirektiv och instruktioner för ombud, dialogen med

bolagen, hur rapportering ska ske och hur kommunnyttan skall uppnås mm. Policyn nämner inget om de delägda bolagen.

Av intervjuer som gjorts i granskningen framgår att kommunstyrelsens uppsikt över nämnderna och bolagen bygger på flera informationskällor bl a:

- en stående punkt på kommunstyrelsens sammanträdesdagordning där protokoll från nämnder och bolagsstyrelserna tas upp,
- resultatdialoger med nämnderna två gånger per år
- ägarsamråd med hel och delägda bolag två gånger per år
- information från Eksjö Stadshus AB (från bl a ägardialoger)
- månatliga träffar där samtliga nämndspresidier och bolagspresidier deltar, där man utgår från kommande dagordning till nämnd eller bolagens styrelsemöten redovisar vad som är aktuellt och som är koncernövergripande
- fullmäktigemöten med olika bolag för presentation eller särskilda frågor (1-2 gånger per år)
- omfattande personunioner (ks-ledamöter som även sitter i bolagsstyrelser)
- delårs- och årsredovisningar
- särskilda händelser
- lekmanrevisorernas granskningsrapporter

Då huvuddelen av den kommunala verksamheten ligger under kommunstyrelsen blir uppsiktsplikten i huvudsak fokuserad på de hel- och delägda bolagen.

En betydande del av ovanstående informationskällor rörande bolagsverksamheten riktas till delar av kommunstyrelsens ledamöter. VD för Eksjö Stadshus AB är tillika kommundirektör i kommunen. Styrelseordförande för Eksjö Stadshus AB är tillika ordförande i kommunstyrelsen i Eksjö kommun. Flera av ledamöterna i Eksjö Stadshus AB är även ledamöter i kommunstyrelsen.

Det finns ingen dokumenterad rutin eller riktlinje som anger hur samliga kommunstyrelsens ledamöter ska få information för sin uppsiktsplikt.

Av intervjuerna framgår att det är upp till varje ledamot i kommunstyrelsen att följa verksamheten genom bl a protokoll och handlingar. Kommunstyrelsen har också en stående punkt på dagordningen där protokollet diskuteras. Kommunstyrelsen uppges de senaste åren ha haft en strategi att påverka att protokollen skrivs på ett tydligt sätt där det klart framgår vad som har beslutats och som möjliggör att kommunstyrelsen kan följa olika ärenden från början till beslut. Sekreterarna i nämnderna och i bolagen uppges träffas en gång i månaden för att diskutera hur man ska skriva i protokollen för att de ska bli tydliga och lättförståeliga.

Av intervjuerna framgår också att kommunstyrelsens ledamöter generellt upplevs vara insatta och aktiva i frågor som berör bolagen.

I kommunstyrelsen uppsiktsplikt ingår att i årliga beslut pröva om respektive bolag levt upp till det kommunala ändamålet och drivits inom ramen för de kommunala befogenheterna. Vi noterar att årliga beslut tagits för respektive bolag de senaste åren.

I kommunens årsredovisning 2019 görs med undantag av Eksjö.nu ingen redovisning av de delägda bolagen. Den redovisning som görs av bolagen i årsredovisningen avser "väsentliga händelser under året", "framtida utveckling" och en "flerårsöversikt" avseende omsättning, resultat och soliditet. Det görs ingen redovisning kopplat till kommunstyrelsens årliga beslut om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår, varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

## 4.2 Bedömning

I revisionens granskning 2014 av kommunstyrelsens uppsiktsplikt över de kommunala bolagen påpekades

*" att det är hela kommunstyrelsen som har uppsiktsplikt enligt kommunallagen. I det fall kommunstyrelsen delegerar det praktiska uppsiktsarbetet till delar av kommunstyrelsen måste det finnas ett regelverk kring hur hela kommunstyrelsen ska informeras för att den ska kunna ta sitt ansvar. Detta regelverk skulle kunna bestå av en stående punkt på kommunstyrelsens sammanträden där bolagsfrågorna diskuteras och protokollförs".*

Vi anser att denna fråga fortfarande är aktuell och att kommunstyrelsen bör överväga behovet av en stående punkt på sammanträdesdagordningen som avser bolagen i koncernen.

I intervjuerna uppges att frågor som berör det kommunala ändamålet tas upp och diskuteras vid bl a ägarsamråden men inte systematiskt utifrån ägardirektivens ändamålsparagraf. Vår bedömning är att en sådan systematik skulle klargöra kommunstyrelsens roll som bolagsägare i förhållande till ESAB och förtydliga för alla parter vad uppsiktsplikten avser. Detta skulle kunna göras genom att årligen tillstålla respektive bolag en skrivelse där ändamålsparagrafen i ägardirektiven punktats upp och där bolagen lämnar en skriftlig redogörelse på respektive punkt. En sådan skrivelse skulle även kunna aktualisera eventuella behov av ändringar och förtydliganden i ändamålsparagrafen.

Enligt vår bedömning skulle informationsvärdet i årsredovisningen öka väsentligt om samtliga företag, där kommunen har ett betydande ägande, redovisas i årsredovisningen. Informationsvärdet skulle också öka om redovisningen av respektive bolag även omfattade kommunstyrelsens årliga beslut om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår, varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna eller utifrån syftet med ägandet utifrån avtal.

I SKR:s uppdaterade principer för ägarstyrning finns informationsregler om vilken information som bolagen ska lämna i årsredovisning eller bolagsstyrningsrapport.

"De kommun- och regionägda bolagen ska i en särskild bolagsstyrningsrapport, i underlag till kommun- eller regionstyrelsens uppsiktsplikt eller i årsredovisningen lämna följande information:

1. Om utvärdering av styrelsen och verkställande direktören genomförts.
2. Om styrelseledamöterna eller verkställande direktören har uppdrag, aktier, andelar eller andra intressen i företaget som bolaget har affärsförbindelser med eller som är verksamt i samma bransch som bolaget.
3. Hur styrelsearbetet bedrivits, inkluderande eventuell arbetsfördelning, antal sammanträden,

genomsnittlig närvaro samt vem som varit sekreterare vid styrelsens sammanträden.

4. Hur den interna kontrollen, både vad gäller uppfyllande av bolagets syfte, av ägaren beslutade verksamhetsmål och finansiell rapportering, är organiserad och hur väl den fungerat under senaste räkenskapsåret.
5. Hur bolagets risker bedömts och följts upp.
6. Hur bolaget kommunicerar med revisorerna och lekmannarevisorerna.
7. Vilka ärenden som bolaget överlämnat till kommunen eller regionen för att bereda kommun- eller regionfullmäktige tillfälle att ta ställning.

Kommun- eller regionfullmäktige ska avgöra om rapporteringen och information ska ske i årsredovisningen, i samband med att underlag lämnas för kommun- eller regionstyrelsens uppsiktsplikt eller i en särskild bolagsstyrningsrapport. Kommun- eller regionfullmäktiges beslut ska utformas som ett ägardirektiv".

## 5. Stadshus styrning och uppföljning av bolagen

Eksjö kommuns helägda bolag är organiserade i en koncern med Eksjö Stadshus AB som moder.

Eksjö Stadshus AB har fem helägda dotterbolag: Eksjö kommunfastigheter AB, Eksjöbostäder AB, Byggnadsfirma Stridh & Son AB, Eksjö Industribyggnader och Eksjö Energi AB. Eksjö Stadshus AB är även delägare i ITOLV och Eksjö fordonsutbildning AB. Eksjö Stadshus AB (ESAB) har till syfte att vara ägare för den kommunala verksamhet som bedrivs i bolagsform och i enlighet med det tillvarata kommunens intressen (helägda bolag). ESAB driver ingen egen verksamhet. Personunioner med kommunstyrelsen är omfattande (se ovan).

Eksjö Energi AB har två helägda dotterbolag: Eksjö Elnät AB och Eksjö Energi ELIT AB och fyra delägda bolag Erikshester Vindpark AB, Smålands Bredband AB och Norra smålands energi AB och Luftbolaget i Topperyd AB (delägt av NSE).

Under 2019 förvärvade AB Eksjö Industribyggnader samtliga aktier i det tidigare delägda bolaget Skruven fastighetsbolag i Mariannelund AB samt under 2020, M A Industrifastigheter AB.

### 5.1 Iakttagelser

ESAB:s styrning och uppföljning av de helägda dotterbolagen grundas i huvudsak på kommunens vision, kommunprogrammet, ägardirektiv, ägardialoger två gånger per år, månatliga träffar med alla nämndspresidier och VD:ar och ett flertal träffar under året vid särskilda frågor.

I samband med ägardialoger och olika träffar uppges att frågor om följsamhet mot ägardirektiv, policys och riktlinjer regelbundet tas upp, med utgångspunkt från vad som är aktuellt. På ägarsamråden under året har fokus varit på att de nya delarna i ägardirektiven fungerar och att man har gjort det man ska. Den senaste tiden har fokus legat på rutiner för intern kontroll och upphandling. Bolagen uppges anmäla de riktlinjer man tagit till kommunstyrelsen för bedömning om man följer de policys som finns.

Från och med 2020/2021 avser ESAB att följa upp målen i kommunprogrammet via affärsplanerna i bolagen. Tanken är att uppföljningen av målen i affärsplanerna ska bidra till bedömningen om man uppfyllt ändamålsenligheten i ägardirektiven. Ägardirektiven ska ses över så att kopplingen till kommunprogrammet blir tydlig.

När det gäller uppföljning av policys och riktlinjer och lagar så avser ESAB ställa krav på detta ska ingå i den interna kontrollen utifrån väsentlighet och riskanalys.

Något skriftligt styrdokument som beskriver ESAB:s styrning och uppföljning av bolagen finns inte. Samtliga protokoll från möten uppges finnas tillgängliga liksom mötesplaner för året.

## 5.2 Bedömning

Vår bedömning är att ESAB:s styrning och uppföljning av de helägda bolagen i huvudsak fungerar på ett bra sätt. Detta stöds även av intervjuerna med dotterbolagen. Det är ännu för tidigt att bedöma hur den nya styrmodellen fungerar men de nya affärsplanerna indikerar en väsentligt ökad tydlighet avseende verksamhetsmål och kopplingen till kommunens vision och övergripande mål. Det är angeläget att ägardirektiven ses över så att kopplingen till kommunprogrammet blir tydlig. Det är också av vikt att bolagets aktieägare i ägardirektiven klargör hur rapporteringen ska ske.

Vi saknas dock en tydligare redovisning av de delägda bolagen under ESAB. En sådan redovisning bör kopplas till syftet med ägarskapet och en övergripande uppföljning av det kommunala syftet i respektive årsredovisning.

## 6 Helägda dotterbolag

### 6.1 Iakttagelser

Samtliga helägda bolag är positiva till den nya styrmodellen. Den uppges ge en röd tråd i verksamhetsstyrningen som tidigare saknats. Av intervjuerna framgår att ingen VD har erfarenhet av någon bättre modell från andra kommuner. Arbetet som återstår avser uppföljningen av affärsplanerna. En central arbetsgrupp håller på att ta fram en modell för att få en enhetlig uppföljning.

Bolagen uppfattar att ägarna är aktiva och har en god insyn i bolagen.

*"Här känns det som att avstånden är väldigt små och att man pratar för samma människor hela tiden. Det var helt annorlunda där jag jobbade tidigare där var avstånden mycket längre".*

På grund av bl a omfattande personunioner har bolagen ibland svårt att skilja på när man träffar kommunrepresentanter och när man träffar stadshusrepresentanter.

Bolagen arbetar för närvarande med att ta fram internkontrollplaner och riktlinjer för upphandling.

Det uppges finnas flera informella grupper i kommunen som bolagen har täta möten med, avseende bland annat planeringsfrågor i samhällsbyggnadssektorn.

Bolagens VD:ar uppfattar att deras ägardirektiv och bolagsordningar tydliga och att det är tydligt vad ägaren vill med bolagen.

Bolagen uppfattar att kommunstyrelsens uppsiktsplikt sker genom moderbolaget. Det uppges inte finnas några anvisningar från kommunstyrelsen till bolagen om vad som ska rapporteras som underlag för deras uppsiktsplikt och bedömning av ändamålsenligheten.

Bolagen uppges vara väl medvetna om att de omfattas av kommunens policys och riktlinjer. Nån konkret uppföljning av följsamhet mot policys riktlinjer och laglighet upplever man inte finns från centralt håll. Bolagen förlitar sig bl a på bolagens revisorer och egna ledningssystem t ex miljöledningssystem som revideras årligen.

Bolagen uppges alltid kunnat vara delaktiga i de övergripande dokument som har tagits fram i kommunen.

## 6.2 Bedömning

Vår bedömning är att de helägda bolagen är mycket positiva till den nya styrmodellen och att dialogen med ägaren och kommunen fungerar mycket bra.

Vi kan också konstatera kommunstyrelsens uppsiktsplikt inte uppfattas genomföras av kommunstyrelsen.

## 7 Delägda bolag

Delägda bolag är Eksjö.nu, ITOLV AB, Eksjö Fordonsutbildning AB, samt Erikshester Vindpark AB, Smålands Bredband AB och Norra smålands energi AB med delägda bolaget Luftbolaget Topperyd AB.

Kommunstyrelsen är delägare i Eksjö.nu. Eksjö Stadshus AB är delägare i ITOLV och Eksjö fordonsutbildning AB. Eksjö energi AB är delägare i Erikshester Vindpark AB, Smålands Bredband AB och Norra smålands energi AB med delägda bolaget Luftbolaget Topperyd AB.

### 7.1 Iakttagelser

#### **Eksjö.nu**

Eksjö kommun är delägare i Eksjö.nu till 49 procent och näringslivet till 51 procent. Eksjö.nu är ett litet företag med en omsättning på ca 1,5 mkr. Företaget har inga anställda. Bolagets VD hyrs in. Att Bolaget finns med i kommunens årsredovisning uppges vara till följd av att kommunstyrelsen står som ägare.

Bolaget har inget aktieägaravtal eller ägardirektiv. Det är heller inget som VD saknar. Av intervjuerna framgår att kommunens vilja kommer fram i bolagsstyrelsen genom representanterna från kommunstyrelsen och på årsstämman. Bl a uppges kommunen fått igenom en ändring av bolagsordningen på årsstämman 2016.

Alla VD brev som VD skickat till bolagsstyrelsen går också till kommunstyrelsen fyra gånger per år i samband med bolagets styrelsemöten. Även årsredovisningen skickas till kommunen. Protokoll har hittills bara gått ut till de kommunstyrelseledamöter som sitter som representanter i bolagsstyrelsen liksom lekmannarevisorn. Enligt ett nyligt taget beslut kommer bolagets protokoll att göras tillgängliga i NetPublicator.

VD anger att styrelseledamöterna från kommunens är aktiva och har full insyn i bolaget.

Uppföljning av mål och ekonomi görs av bolagsstyrelsen. Någon internkontrollplan eller policy för upphandling och inköp har bolaget inte. VD anser att det inte behövs då företaget saknar anställda och upphandlingarna är mycket begränsade. VD har inte märkt av kommunstyrelsen uppsiktsplikt utöver det som sker genom kommunens representanter i bolagsstyrelsen.



## **ITOLV**

Ett aktieägaravtal finns från 1995 där Eksjö industribyggnader står som en av tre delägare. År 2012 överläts aktierna till Eksjö Stadshus AB enligt KF beslut 2012-12-18. Något nytt aktieägaravtal har inte upprättats. Eksjö Stadshus AB har ökat ägarandelen till 45 procent enligt ett nytaget beslut då en delägare velat minska sitt innehav. Eksjö industribyggnaders VD är även VD för ITOLV. Kommunen uppges ha en god insikt i ITOLVS verksamhet.

Arbetsordningen har nyligen setts över. Ett arbete pågår med en ny affärsplan men har fördröjts bl a på grund av svårigheter att diskutera strategi och utvecklingsfrågor då en delägare har velat minska sitt aktieägarinnehav. För närvarande pågår arbete med att ta fram en ny detaljplan för Nannylundsområdet.

ITOLV uppges ha en mycket aktiv styrelse som har kontakt genom telefonmöten var tredje vecka hela året. Antal styrelsemöten är begränsade till fyra per år. Därutöver har bolaget en strategidag och bolagsstämor. Uppföljning och kontroll sker genom styrelsen.

Moderbolaget uppges få samma information om ITOLV som för industribyggnader vid träffar med moderbolaget. Rapporter och protokoll skickas till bolagets styrelse. Delårsbokslut och årsredovisning rapporteras till kommunen. Alla styrelseprotokoll skickas till lekmanrevisorerna. Inga handlingar utöver delårsrapport och årsredovisning skickas till kommunstyrelsen.

Övriga ägare uppges också träffa kommunen för att diskutera bolagets utveckling.

## **Eksjö fordonsutbildning AB**

Eksjö Stadshus AB är delägare till 40 procent av aktierna. Ett aktieägaravtal finns från 2012 liksom bolagsordning och arbetsordning för styrelsen. Enligt VD har det tidigare inte funnits någon diskussion om att försöka ta fram ett gemensamt ägardirektiv med alla delägare.

Bolaget arbetar med visioner och treårsplaner som tas fram tillsammans med personalen. Visionen uppges fungera som en affärsplan och anger vad man behöver jobba med, elevantal, utbildningsbehov, behov av lärare och utrustning etc.

Månadsrapporter skickas till samtliga styrelsemedlemmar varje månad. Styrelseprotokoll uppges även skickas till kommunen. Uppföljning av visionen görs tillsammans med personalen med jämna mellanrum. Den senaste uppges ha gjorts 2018. I årsredovisningen görs ingen redogörelse av visionen.

Något ytterligare underlag (förutom protokoll och årsredovisning) från kommunstyrelsen som underlag för deras uppsiktsplikt uppges inte ha efterfrågats.

VD uppger att styrelsen är aktiv och fungerar väl. VD ser dock kommunen som en passiv delägare och saknar en tydligare viljeinriktning från den kommunala delägaren vad man vill med företaget. Något som övriga delägare uppges vara mycket tydligare med. VD önskar även ett fördjupat samarbete med kommunen och är öppen för att närma sig kommunens styrmodell under förutsättning att detta förankras hos samtliga delägare.

VD anser också att vid ägarsamråd måste samtliga delägare delta. Av intervjuerna med ESAB framgår att på nästa gemensamma samråd ska kommunens representant aktualisera frågan om ett gemensamt ägardirektiv för bolaget.

## **Erikshester Vindpark AB, Smålands Bredband AB och Norra smålands energi AB med dotterbolaget Luftbolaget Topperyd AB**

Någon redovisning av de delägda bolagen under Eksjö energi AB finns inte i Eksjö Energis årsredovisning eller i kommunens årsredovisning

Protokoll från styrelsemöten och bolagsstämmor läggs upp i NetPublicator där ESAB har tillgång till dem. Revisionen får motsvarande dokument skickade till sig.

Verksamhet och ekonomi för bolagen redovisas muntligt vid ägarsamråd, bolagsstämmor.

## 7.2 Bedömning

Enligt vår bedömning bör samtliga delägda bolag finnas redovisade i såväl moderbolagens årsredovisningar som i kommunens samlade årsredovisning. Av redovisningen bör förutom ekonomi även ägarandel, syftet/ändamålet med delägandet och en uppföljning av syftet/ändamålet redovisas årligen.

Ingen av de delägda bolagen har ägardirektiv trots att t ex Smålands Bredband och Norra Smålands Energi AB enbart ägs av kommunala energibolag. Kommunen bör aktualisera frågan om gemensamma ägardirektiv med övriga delägare. Från Eksjö fordonsutbildning AB finns ett önskemål att kommunen ser över och förtydligar syftet med sitt deläggande i Eksjö fordonsutbildning AB då det nuvarande syftet inte ändrats sedan bolaget bildades på 90-talet. Detta måste göras i samråd med övriga delägare.

Enligt SKR:s uppdaterade principer för ägarstyrning framgår att i delägda bolag ska kommunen eller regionen avtala med övriga aktieägare i ett aktieägaravtal om hur ägandet ska utövas i bolaget.

## 8. Övriga revisionsfrågor

### 8.1 Ägardirektivens och bolagsordningarnas laglighet

Enligt vår bedömning innehåller ägardirektiv och bolagsordningar den information som lagen kräver.

### 8.2 Företagspolicy

Det finns en policy för styrning och ledning av Eksjö kommun direkt eller indirekt ägda bolag.

### 8.3 Principiella frågor

I ägardirektiv och bolagsordningar regleras hanteringen av principiella frågor som bör tillställas kommunfullmäktige. När bolagsstyrelserna har ett ärende som kan vara av principiell art ska de föra frågan vidare till Eksjö Stadshus AB för vidare diskussioner. Om ESAB anser att frågan är av principiell art så ska den gå vidare till kommunstyrelsen och till kommunfullmäktige.

Om man varit oense i ESAB ska frågan gå vidare till kommunstyrelsen. Ägardirektiven styr i viss mån vad som är av principiell art men frågor som är mer av en bedömningskaraktär kan förekomma.

## 8.4 Utvärdering av ändamålsenlighet

Redovisningen av bolagens ändamålsenlighet bör enligt vår uppfattning utvecklas så att det tydligt framgår i årsredovisningar hur bolagen uppfyllt ägardirektivens ändamålsparagraf.

## 8.5 Styrningen av bolagen i Eksjö kommun i förhållande till jämförbara kommuner

Av flera intervjuer framgår att den nya styrmodell som nu används för första verksamhetsåret i Eksjö kommun uppfattas vara tydlig och ha en röd tråd genom hela processen vilket man inte har sett i andra kommuner man har erfarenheter från. Det faktum att den nya styrmodellen ännu inte har varit föremål för någon uppföljning gör det svårt att bedöma styrningen i förhållande till andra kommuner. Vår bedömning är dock att den nya styrmodellen tillsammans med våra rekommenderade åtgärder ger förutsättningar för en styrning av bolagen som står väl i paritet med flertalet liknande kommuner.

## 8.6 Val av styrelserepresentanter

Vi har noterat att bolagsverkets uppgifter om förtroendevalda i bolagsstyrelser inte alltid överensstämmer med fullmäktiges val. Vi rekommenderar därför att kommunen löpande gör avstämningar av att av kommunen utsedda representanter i bolagen överensstämmer med bolagsverkets uppgifter.

# 9 Sammanfattande bedömning och rekommendationer

## 9.1 Revisionell bedömning och svar på den övergripande revisionsfrågan

Den sammanfattande bedömningen och svaret på den övergripande revisionsfrågan är att kommunstyrelsens ägarstyrning och uppsikt över de helägda och delägda bolagens verksamheter är lagenlig och har goda förutsättningar att bli ändamålsenlig utifrån den nya styrmodell som gäller för innevarande verksamhetsår (2020). Det är dock för tidigt att kunna bedöma ändamålsenligheten då ännu ingen uppföljning gjorts.

Då huvuddelen av den kommunala kärnverksamheten ligger under kommunstyrelsen kvarstår uppsiktsplikten över nämnderna. Med den begränsade verksamhet som nämnderna har och den otydlighet som vi menar finns i den kommunala organisationen blir även kommunstyrelsen uppsikt över verksamheten otydlig och till större delen en självgranskning. Vi anser att det är viktigt att den parlamentariska beredningen som nu är tillsatt ser över kommunens organisation i syfte att föreslå en tydligare och mer renodlad organisationsmodell.

Vi har i granskningen fokuserat på bolagsverksamheten och givit förslag på åtgärder som förtydligar vad kommunstyrelsens uppsiktsplikt i praktiken innebär och också en tydligare presentation av även de delägda bolagen i kommunkoncernens årsredovisningar.

Idag grundas kommunstyrelsens uppsikt över bolagen på ett flertal informationskällor. Vår bedömning är att dessa informationskällor ger kommunstyrelsens ledamöter förutsättningar för en god insikt i bolagens verksamhet och för vissa ledamöter där personunioner finns en mycket god insikt. För närvarande har kommunstyrelsen en stående punkt på sammanträdesdagordningen där samtliga protokoll kan diskuteras. Vi föreslår kommunstyrelsen överväga en egen stående punkt på sammanträdesdagordningen för hel och delägda bolag.

Granskningen visar också att kommunstyrelsens uppsiktsplikt och prövning av om bolagens verksamhet varit förenlig med verksamhetens ändamål uppfattas otydlig av bolagen. Vi har därför föreslagit att kommunstyrelsen årligen tillställer respektive bolag en skrivelse där ändamålsparagrafen i ägardirektiven punktats upp och där bolagen lämnar en skriftlig redogörelse på respektive punkt. En sådan skrivelse skulle även kunna aktualisera eventuella behov av ändringar och förtydliganden i ändamålsparagrafen liksom kopplingen till den nya styrmodellen.

Enligt vår bedömning skulle informationsvärdet i årsredovisningen öka väsentligt om samtliga företag, där kommunen har ett betydande ägande, redovisas i kommunens och bolagens årsredovisningar. Informationsvärdet skulle också öka om redovisningen av respektive bolag även omfattade kommunstyrelsens årliga beslut om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår, varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna eller utifrån syftet med ägandet utifrån avtal.

Ingen av de delägda bolagen har idag ägardirektiv. Kommunen bör aktualisera frågan om gemensamma ägardirektiv eller aktieägaravtal med övriga delägare. Från Eksjö fordonsutbildning AB finns ett önskemål att kommunen ser över och förtydligar syftet med sitt deläggande i Eksjö fordonsutbildning AB då det nuvarande syftet inte ändrats sedan bolaget bildades på 90-talet. Detta måste göras i samråd med övriga delägare.

## 9.2 Rekommendationer

- Vi rekommenderar att den parlamentariska beredningen som nu är tillsatt ser över kommunens organisation i syfte att föreslå en tydligare och mer renodlad organisationsmodell.
- Vi rekommenderar att kommunstyrelsen överväger en stående punkt på sammanträdesdagordningen för hel- och delägda bolag.
- Vi rekommenderar att kommunstyrelsen årligen tillställer respektive bolag en skrivelse där ändamålsparagrafen i ägardirektiven punktats upp och där bolagen lämnar en skriftlig redogörelse på respektive punkt.
- Vi rekommenderar att samtliga företag, där kommunen har ett betydande ägande, redovisas i kommunens och bolagens årsredovisningar.
- Vi rekommenderar att ägardirektivens koppling till den nya styrmodellen tydliggörs.
- Vi rekommenderar att kommunstyrelsen i sin årsredovisning redovisar sitt årliga beslut om den verksamhet som respektive bolag har bedrivit under föregående kalenderår, varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna eller utifrån syftet med ägandet utifrån avtal.

- Vi rekommenderar att kommunstyrelsen för de delägda bolagen aktualiserar frågan om gemensamma ägardirektiv/aktieägaravtal med övriga delägare.
- Vi rekommenderar också att kommunstyrelsen löpande gör avstämningar av att de av kommunen utsedda representanter i bolagen överensstämmer med bolagsverkets uppgifter.
- Vi rekommenderar att kommunstyrelsen tar del av SKR:s uppdaterade principer för ägarstyrning och vidtar de åtgärder som rekommenderas och är tillämpliga.

Dag som ovan,

Roger Burström  
*Certifierad kommunal revisor*

Camilla Karlsson  
*Certifierad kommunal revisor, kundansvarig*